СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 122. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 29-го травня 1941. No. 122. Jersey City, N. J., Thursday, May 29, 1941 VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

Президент Рузвелт Проголосив Надзвичайний Тривожний Стан

Америка Буде Боротись Проти Гітлеризму Всіма Силами

Минулого втірка вечером президент Рузвелт розіслав через всі радієві стації свою дуже важну промову, в якій проголосив, що під теперішню пору, з огляду на напружене міжнародне положення, він запроваджує в Америці надзвичайний тривожний стан.

Президент докладно зясував ту небезпеку, яка виринає нині для світу, а в тім і для Америки, з боку гітлерівської Німеччини. Гітлера і Німеччину він називав повним іменем. Він казав, що колиб Німеччина перемогла, Америка знайдеться в смертельній небезпеці. Тому Америка ніколи не допустить до вигри Німеччини і буде уживати всіх засобів, які стоять до її диспозиції, щоб довести до прогри Німеччини. Тепер американські воєнні кораблі патролюють широкі моря, казав президент. Але коли цього буде потрібно вони будуть виконувати й іншу роботу, щоб за всяку ціну доставити до рук Англії воєнну поміч. Америка також відразу кинеться зо зброєю в руках проти всіх заходів ворога придбати собі стратегічні бази, з яких опісля він мігби заатакувати Америку.

Важні Слова Президента

Дослівно президент Рузвелт сказав: „1) Ми будемо чинно запобігати, коли тільки цього треба буде, повною нашою силою, кожну спробу Гітлера простягнути націстичну домінацію на західню півкулю, або створити загрозу в тій півкулі. Ми будемо чинно поборювати кожний його почин, звернений до панування над морями. Ми настоюватимемо на дуже важну річ, щоб вдержати гітлеризм далеко від кожної точки на світі, з якої можна було опісля заатакувати Америку. 2) З точки погляду стисло морської і мілітарної конечности ми дамо всяку можливу поміч Британії і всім тим, що разом з Британією зброєю протиставляться гітлеризмови і всему, що до нього подібне. Наші патролі помагають тепер доставляти потрібні для Британії матеріяли. Всі додаткові потрібні міри, щоб достарчити ті матеріяли, будуть впроваджені. Всякий спосіб, чи комбінація кількох способів, які можуть і повинні бути ужиті, є передумувані нашими морськими і мілітарними техніками, які разом зо мною вироблять і впровадять в життя всякі нові додаткові міри, які покажуться потрібними."

Закликає до Єдности

Водночас президент Рузвелт закликав цілу націю до єдности. Зокрема він підкресляв, що в теперішні, напружені і тривожні часи уряд не буде толерувати роздорів між одною частиною капіталу, а другою; між одною частиною праці, а другою; або між працею та капіталом. Всі мусять працювати напружено і видавати зо себе можливо все, ставлячи державні справи на першому місці і підчиняючи їм свої особисті справи.

Промову президента слухала ціла американська нація. На той час зупинились забави, танці, а навіть спортові змагання. Її прислухувався з затаєним віддихом цілий світ. Бо та промова виразно світови заявила, на якій позиції стоїть Америка.

ПРАВА ПРЕЗИДЕНТА ВИПЛИВАЮЧІ З ПРОГОЛОШЕННЯ ТРІВОЖНОГО СТАНУ

ВАШИНГТОН. — На основі конституції президент Злучених Держав Америки має право в дуже напружених часах, безпосередно перед вступленням краю в війну, проголосити повний трівожний стан. Тоді президент дістає автоматичні великі права. Він може забирати фабрики, кораблі, залізниці і всяку іншу приватну власність, потрібну для скріплення національної готовости. Він дістає майже цілковиту контролю над капіталом, працею і зарядом. Він може силою виполювати внутрішні роздори, а також має широке право розправлятись з підривними елементами. Він має повне право задовжувати край і так регулювати валютою, як цього вимагають в дану пору державні інтереси. Він може також контролювати імпорти і експорти до чужих країв, забороняючи, або дозволяючи їх там, де це він уважатиме за відповідне.

Одначе, високі урядники в департаменті справедливости заявили, що після всякої правдоподібности президент не буде відразу користуватися тими правами, а буде впроваджувати їх умірковано, лиш з конечности.

ЦІЛА НАЦІЯ БУДЕ ВПРЯЖЕНА ДО ПРАЦІ.

ВАШИНГТОН. — В офіційних колах говорять, що промова президента Рузвелта буде мати такий перший наслідок, що ціла нація впряжеться до продукції річей, потрібних для національної охорони і пічне працювати далеко пильніше, ніж дотепер.

ЗАВДАННЯ КОРАБЛЯ „БІСМАРКА".

ВАШИНГТОН. — [illegible] того погляду, що завданням корабля „Бісмарка" було поїхати далеко під береги Америки і там затоплювати кораблі йдучі до Англії і тим показати, що Німеччина не боїться американської помочи. В той спосіб, кажуть в дипльоматичних колах, Німеччина хотіла підтримати на дусі Японію і також заохотити її до агресії супроти Америки. Заява головного німецького адмірала Редера перед японським кореспондентом, що Німеччина буде затоплювати американські кораблі, стояла власне в тіснім звязку з висилкою „Бісмарка" на широкі моря.

НОВІ ГРОШІ НА БОМБОВИКИ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт поставив до конгресу домагання, щоб той ухвалив не цілих три і пів біліона долярів на нові літаки. В останнім році ухвалено на самі літаки вже поверх сім біліонів долярів. Нові гроші на літаки після всякої правдоподібности підуть на будування тяжких і далекосяглих бомбовиків. Уряд хоче в найкоротшім часі дотягнути число воєнних літаків до 50,000.

ЗІЗНАННЯ ВАЛТІНА.

ВАШИНҐТОН. — Перед комітетом Даєса зізнавав вже другий день Ришард Кребс, який під прибраним назвищем „Ян Валтін" написав книжку „З Ночи". В ній він описав заходи большевицьких і націстичних агентів по світі робити перевороти. Першого дня перед комітетом Даєса він говорив, що націсти мають в Америці сильні підривні організації. Багато втікачів, які приїхали до Америки, фактично є націстичними агентами. Деяких він називав по імені. Другого дня він говорив, що подібну роботу в Америці роблять також комуністичні агенти, які працюють на користь Москви. Він казав, що одним з таких комуністичних агентів є лідер в юнії морських робітників, Ґері Бриджес, якого саме тепер американські власти хочуть депортувати. Валтін, чи Кребс, сам був довгий час большевицьким і націстичним агентом.

ПРОДУКЦІЯ ХАРЧІВ.

ВАШИНҐТОН. — Перед конференцією вчених у справі національного прохарчування виголосив промову секретар хліборобства Викард. Він сказав, що завданням американського хліборобства є доставчити Англії потрібних харчів, а також вповні засобити власні ринки. Треба значно збільшити продукцію яєць, бо їх в великій скількости треба для Англії, а також американське населення мусить збільшити їх консумцію. Яєць треба збільшити на 35%, пушкових помідорів на 50%, сухого гороху на 35%, молока і молочних виробів на 20%, цитрусових овочів на 70% і свинини збільшити стільки, скільки лиш можливо.

РЕГУЛЯЦІЯ ГРОША.

ВАШИНҐТОН. — Конгрес ухвалив законопроєкт, на основі якого президент дістав би право регулювати валютою і означати вартість доляра. Є таке переконання, що бодай в двох найближчих роках доляр задержить свою вартість.

В АНГЛІЇ ВЕЛИКА РАДІСТЬ ЗО ЗАТОПЛЕННЯ „БІСМАРКА"

Американські кореспонденти не знаходять слів, щоб віддати ту радість, яка обхопила всі кола Англії, коли рознеслась вістка, що по розшуках, що тривали три і пів дня, британська фльота таки дігнала німецький панцирник „Бісмарк" і його затопила, чим пімстила втрату свого панцирника „Гуд", якого затопів „Бісмарк". В палаті послів, коли ту вістку передав британський премієр Чорчіл, посли не могли довго здержатись від оплесків. Навіть плескали репортери, коли їм передано ту вістку в міністерстві, що є проти принятого звичаю. Задзвонив теж і дзвін Ллойда, тої світової асекураційної компанії, що асекурує кораблі проти нещастя на морі, хоч було зарядження більше не дзвонити, а доперва тоді, аж війна скінчиться. Та в тому випадку зроблено виїмок. Ось ті, на око дрібні речі, свідчать про те, як дуже була Англія зажурена випадком з „Гуд". Тепер усі знову набрали віри в те, що Британія далі є панею моря. „Бісмарк" пішов на дно разом з усією залогою, десь яких 400 миль від французького берега, де хотів сховатись перед погонею британської фльоти. Був поцілений ще в часі боротьби з „Гудом", а потім дістав удар торпедою, зісланою з водного літака, збудованого в Америці. Утікаючи він був зо зменшеною скорістю ще яких 1,700 миль, поки його не добили торпеди з британського контрторпедовця і кружляка.

ВЖЕ НЕ БУДЕ БЛІЦКРИГУ. — Австралійський жовнір з наложеним на кріс байонетом стоїть сторожем на німецьким жовнірами-бранцями, що попали в британські руки в Північній Африці. Тепер відошлють до концентраційного табору, відки до Палестини.

БРИТІЙСЬКА ФЛЬОТА НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРІ ПОВНА ВІРИ В ПЕРЕМОГУ.

ЛОНДОН. — Не зважаючи на те, що сам премієр, Винстон Чорчіл, признав у палаті послів, що Британія понесла втрати на морі, обороняючи острів Крету перед німецьким наїздом, так є, що німецький „бліцкріг" на Середземному морі не може нічого вдіяти, коли іде про британську фльоту. Таке пише з Лондону кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс". Це правда, що в боротьбі з хмарами німецьких літаків британська фльота на сході Середземного моря втратила два кружляки і чотири контрторпедовці, як і правда те, що деякі інші воєнні кораблі були ушкоджені. Але все те не зміняє ситуації, а саме того, що британська фльота не допускає ніяких німецьких корабельних достав до Крети, а це є величезний успіх. Інакше Крета булаб уже давно в німецьких руках. А так, британська фльота не тільки не дозволяє на німецькі скріплення при допомозі достав кораблями, але ще довозить щораз свіжі британські сили для допомоги тим, що воюють на Креті. Також довозить муніцію і поживу, чим, очевидно, дає змогу продовжати боротьбу за Крету. Та особливо важне те, що сама фльота набирає нового переконання, що таки вона заважує, бо інакше вже й сліду з неї не повинноб бути, колиб заважувала летунська сила в такій мірі, як це дехто тепер думає. А це є те, на чому й ціла Британія далі будує свою віру в остаточну перемогу, не зменшаючи ваги летунської сили.

НІМЦІ ПРО СІКОРСКОГО.

БЕРЛІН. — В німецькій пресі пишеться про ген. Сікорского, премієра польського уряду на вигнанню, що він працює для „диктатури міжнародніх банкирів і жидів", щоб вони далі панували в світі.

НЕ БУДЕ РЕКРУТУ В ПІВНІЧНІЙ ІРЛЯНДІЇ.

ЛОНДОН. — Нема найменшого сумніву щодо того, що Британія має право побирати рекрута в Північній Ірляндії, заявив Чорчіл у палаті послів, але наразі вона відступає від свого заміру, бо те, що зискається не вартуватиме труду і заколоту, що булиб получені з побором рекрута. Преса заявила, що досвід минулої війни вчить, що є глупотою брати до війська ірляндців, що не хочуть у тім війську служити. Ось таким поступованням вдасться тепер втихомирити Ірляндію, а це найважніше.

ЯПОНІЯ НІБИ У ВІДПОВІДЬ РУЗВЕЛТОВИ.

ТОКІО. — Американський кореспондент, Отто Толішос, подає з Японії про радіову промову капітана Гідео Гіраіде, начальника морської розвідки. Ось та мова, каже кореспондент, замітна з того боку, що вона була свого роду відповідю на ту промову, яку мав виголосити през. Рузвелт і яку дійсно виголосив минулого вівтірка. Отже Гіраіде підкреслив, що Японія має 500 воєнних кораблів і 4,000 водних літаків, готових до бою, але тільки для оборони Японії. Казав, що годі гарантувати, що Японія не піде до війни. Тільки вона певно не буде визовником. Далі капітан Гіраіде звернув увагу Злученим Державам і Британії, що вони перецінюють силу свого економічного натиску на Японію. Казав, що Японія постійно себе економічно унезалежнює. Далі Гіраіде заявив, що якщо Америка піде до війни з Европою, то тоді Японія мусить почувати себе зобовязаною союзом з Німеччиною й Італією. Він каже, що Злучені Держави не будуть могти тоді боротись з Японією з цілою силою на морі, бо мусіть будуть теж і на Атлантику.

МАЦУОКА ПРОТИ ЗАХІДНЬОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ.

ТОКІО. — Японський міністер заграничних справ Мацуока глядить дуже песимістично на міжнародню ситуацію. Каже, що як ще був хлопцем, то відчував, що модерна матеріялістична цивілізація мусить скорше чи пізніше пропасти. Мацуока переконаний, що саме японський нарід може ще людство спасти.

АМЕРАКА В ДОПОМОГУ КИТАЄВИ.

ЧУНҐКІНҐ. — Демократичний Китай діставатиме ще більшу допомогу з боку Америки ніж досі. Наразі Америка доставить Китаєви матеріялів на суму $100,000,000.

ХОЧУТЬ ВИПРАВДАТИ ЛЕОПОЛЬДА.

ВІШІ. — Франція була першою, що назвала бельгійського короля Леопольда зрадником за те, що піддався Німеччині й перестав воювати. За те французький уряд позбавив Леопольда високого відзначення, якого він зазнав від Франції, будучи членом Почесного Легіону. Тепер маршал Петен те все касує і віддає Леопольдови давні почести.

ГОТОВІ ЗНИЩИТИ МОЗУЛЬ.

АНКАРА. — Положення в Іраку таке, що британці мусять стати панами ситуації в цілому краю. Та є побоювання, що німецькі інжинири, що є в Мозулі, готові допустити́сь саботажних актів і знищити джерела нафти, згл. урядження для добування нафти. Ірак був у пляні націстів доперва по здобуттю Крети і Кипру. А вийшло інакше. Мозуль має для британців величезне значіння, тому їхні побоювання щодо саботажу є цілком зрозумілі.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
A Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОТРІБНА ПОПРАВКА

Підчас своеї подорожі по Злучених Державах польський генерал Сікорскі, премієр польського уряду на еміграції, заявляв у своїх промовах, що американський уряд устами президента Рузвелта дав йому виразно до зрозуміння, що Злучені Держави стоять за велику Польщу. В злуці з балачками того генерала-політика про пляни якогось заборола проти Німеччини на 150 міліонів душ ці слова не можна було інакше розуміти, як хіба так, що Польща не покинула ще намірів захоплювати під свою владу чужі, непольські народи, захоплювати їх силою, й держати їх силою. Зі слів генерала Сікорского виходило ясно, що польський уряд на еміграції заздалегідь робить заходи добитися вже тепер признання для цих плянів імперіялістичної Польщі від американського уряду. Його візита в Канаді не оставляла найменшого сумніву, що він поробив такі самі заходи й перед канадійським урядом.

Того роду плян не міг лишитися без відповіді з боку канадійців українського роду. Ці канадійці, щоправда, зірвали вже всякі громадянські звязки з усіми державами, що повстали були на українських територіях. Вони льояльні супроти своеї нової, прибраної вітчини. Засвідчили вони це всіми способами, а передовсім своєю масовою службою в канадійській збройній силі. Та не дивлячися на те, чи може якраз тому, вони мусіли звернути увагу канадійському урядові, а посередно й британському, на некорисні наслідки, які мусить за собою потягнути польська політика будувати державу з людей, які до Польщі не хочуть належати.

Передовсім мусіли вони звернути увагу на грубі насильницькі засоби правління, якими послугувалася Польща, відбудована по першій світовій війні. Вони мусіли звернути увагу на те, що польська адміністраційна система йшла в розріз з усіми правилами демократичного правління. Вони мусіли звернути увагу на те, що між причинами упадку відбудованої Польщі є невдоволення так званих національних меншин. Вони мусіли на це звернути увагу на те, щоби показати, що так само мусить скінчитися й та майбутня Польща, яка мала би бути відбудована по цій війні, якщо вона була би відбудована за пляном Сікорских на взір старої.

Мусіли теж канадійці українського роду звернути увагу канадійському урядові на те, що пляни відбудови імперіялістичної Польщі йдуть у розріз зо засадами демократії, свободи, самоозначення народів, які британський уряд проголошує як головну спірну точку між урядом Великої Британії й урядом Гітлера.

Відповідь канадійського премієра канадійці українського роду будуть уважати доказом, що канадійський уряд теж бере поважно програму свободи для всіх народів та що він не думає робити в тому згляді виїмків на некористь українців, у користь Польщі.

ОЧЕВИДЕЦЬ ПРО ТЕ, ЩО ДІЄТЬСЯ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

ВІД РЕДАКЦІЇ:—На днях прибув до Злучених Держав молодий американець українського роду, що перебував довгі роки на Західній Україні, покінчив там вищі школи і брав активну участь в культурно-національнім українськім життю. Приглянувся він добре давній польській владі, як теж був свідком півторарічної московської господарки на західньо-українських землях. Імени очевидця не подаємо зо зрозумілих причин. Спостереження цього американського громадянина подаємо в серії статтей, з яких ця є тринацята.

XIII.

Соціяльно-Культурні Відносини між Большевиками і Українцями

Два народи, дві культури.

Уже сама ріжниця в культурі, у вихованні та розумінню життя цілковито відмежовує українців від московсько-большевицьких наїздників. Населення уважає большевиків за щось цілком інше, чуже, простацьке. Ту ріжницю показують українці большевикам на кожньому кроці. З большевиками розмовляють вони звичайно їдким, саркастичним тоном, з якого пізнати, що вони вважають їх у першу чергу за некультурних людей. Це большевики знають це дуже добре. Часто на публичних мітінгах большевиків говориться про це, що українське населення ігнорує комуністів та їх представників по селах та містах. Але під тим зглядом большевики є великі оптимісти, вони отверто кажуть, що „ви з нами не сочествуете", але, потішають себе тим, що це мине, або що силою виженуть з голов населення „українську зарозумілість".

Та ледви, чи большевики зможуть застрашити українців. Большевицькі вояки плохіші від польських. Поляки були знані з того, що поводилися безпощадно з українськими жінками, що їх часто побивали та визивали поганими словами. Большевики не такі. В українському селі москаль бідний та несмілий. Часто наші селянки кричать до нього: „Пощо сюди прийшов, сякий-такий, забирайся туди, звідкіля тебе принесло"...

По містах відбуваються цікаві сцени між українськими перекупками та московськими покупцями. Часто на торзі приходить до гострих вимін слів між українськими господинями і московками, що купують. Доходить нераз до того, що розрішує справу заалярмована міліція. Перекупки звичайно обурені, що московки, жінки всяких урядників чи НКВД-истів, не платять відповідної ціни за товари, або пускаються на обман. В обороні такої перекупки стає відразу цілий ринок чи торговиця, сиплються проклони на всякі комісарші і т. п.

Українці не приймають в свої хати большевиків на гостини чи якісь приняття. Це засада. За півтора року мого життя по ріжних селах та містах Західньої України мені не доводилося бачити ні одного такого випадку. Хіба, що серед большевиків трапиться якийсь щирий українець, тоді такого гостять. Він (а знаю подібні випадки) входить тоді з якоюсь родиною в тісніші приятельські зносини і оповідає всі свої жалі та скарги на большевиків. Та — мріє разом з іншими про швидку загибель окупантів української землі. Мені траплялося частіше бувати в товаристві таких українців. Спочатку вони чуються дуже не сміло, головно, коли приходять до хати перший раз, але пізніше, коли освояться, стають щирими та говіркими. Видно з того, що серед своїх большевицьких приятелів, вони мусять бути у вічній непевності та осторожності, щоб не впасти жертвою

Відношення української інтелігентної молоді до большевиків.

Українська шкільна молодь займає дуже непримириме становище, коли ходить про культурно-товариські зносини з большевиками. Не зважаючи на намагання большевиків увійти в тісні звязки з українською молоддю, їм це цілком не вдається. Коли робляться якісь забави, то большевики, головно молодші, приходять гурмами та вистоюють попід стінами. Ніхто їх не просить гоститися, й вони самі не відважуються підходити до дівчат. Дехто з них збирається на сміливість і приступить до дівчини просити до танцю. Варто тоді бачити, як такий большевик тоді виглядає! Він не знає, що робити з його невідступимим кашкетом (з дашком до гори обовязково!), де тримати руки, котрою ногою ступати і т. п.

Знаю лиш один випадок, що українка-інтелігентка вийшла заміж за большевика. Була це студентка, Ляріса Сениківна, дочка українського адвоката з Нового Села. Вона вийшла заміж за комуніста-вчителя. Але в Тернополі, головно в гімназії, її вважали всі за „підстрілену". Тому ніхто не дивувався, що вона так поступила. Також знаю, що жидівка, Старосолер, також з Тернополя, вийшла заміж за большевика, що був директором „палати піонірів" в Тернополі. Він був пристійним мущиною, і тим мабуть заімпонував дівчині. Та по кількох тижнях приїхала його перша жінка з двома дітьми та вчинила своїй суперниці страшну авантуру. Недовго після цього та бідна жидівка повісилася з горя та встиду.

Замітне те, що польські дівчата є більш „ліберальні" в тому напрямі. Багато з них повіддавались за большевицьких старшин. Польська красавиця на цілий Тернопіль, Базя Чехович, вийшла заміж за большевицького майора. Та й її скоро відігнала перша жінка майора, яка прибула з дітьми з СССР.

Нема ніяких випадків, щоб українець [illegible] чи інтелігент, оженився з московкою-большевичкою. Большевики є цілком остракізовані, бойкотані. Їхні звичаї та привички ще не пробили народньої української гущі. Українська національна мораль ще не зломана!

Українська молодь старається жити своїм власним, замкненим життям. В гімназії, цебто новій школі, що відповідає колишній гімназії, українські хлопці й дівчата держаться разом та солідарно відбивають всякі впливи большевиків. Мабуть для успішнішої оборони багато українських дівчат та хлопців женяться тепер у дуже ранному віці. Часто вже в шкільній лавці сидить разом — чоловік з жінкою. Це виглядає дуже смішним та наївним, однак мабуть це є дуже доцільне в цьому моменті.

Негативну поставу до всього, що большевицьке, задержує українська інтелігенція по містах, як теж українське селянство по селах. Здавалосяб, що сільським дівчатам будуть легко імпонувати вигляди на „щасливіше життя" з большевиками, бож вони мають владу в руках та гроші в кишенях. Та це не переконує їх. Можу сміло сказати, що українські селянські дівчата солідарно держать на цьому відтинку проти-большевицьку поставу. По містах, як вже згадано, лиш польки та жидівки падають жертвами большевиків. Причина того може бути в тому, що як польки так і жидівки були призвичаєні до більших матеріяльних вигод за польської влади. Тому тепер не вагаються виходити заміж за большевиків, щоб бодай в части відзискати це, що колись мали.

Для українців голосні заяви большевицької преси, що червона армія „визволила" Західню Україну та що большевицький режім приніс „щастя та добробут" українським масам, не вартують і одного сотика. Все це від початку до самого кінця, вважають вони великою неправдою. Большевик, всеодно, чи він комуніст, урядовець, письменник чи НКВД-ист, чується погано в Західній Україні. Все навкруги нього чуже, грізне й небезпечне. Зорганізована конспірація пасивного опору українського населення, дуже часті випадки проти-терору з боку його радикальніших елементів, це властиві вияви дійсного наставлення Західньої України до червоних „визвольників".

НАШ ОРҐАН І СПРАВИ У. Н. СОЮЗУ

Один з наших делеґатів на останній конвенції У. Н. Союзу в Гарисбурґу закинув „Свободі", що вона як офіційний орґан У. Н. Союзу, замало пише про справи звязані безпосередньо з нашим Союзом. Цей делеґат виходив зо заложення, що чим більше писатимемо про виключно союзові справи, тим більший вплив це матиме на наших членів і тим більше причинятисьмемо до дальшого орґанізування нових членів. Та як почислити всі ті редакційні статті, а також дописи про У. Н. Союз, що наш орґан містить впродовж кожного року, то можна зробити з них немалу книжку. Ми пишемо багато про союзові справи, хоч може занадто не переповняємо нашого орґану виключно орґанізаційними справами. Робимо це, зрозуміло, не з ціллю, щоб кривдити Союз, тільки тому, щоб йому в той спосіб помагати.

Яка властиво є роля нашого орґану супроти У. Н. Союзу? Роля „Свободи" впродовж її довгих літ існування була все — творити пригідну почву для розвою самого У. Н. Союзу. „Свобода" фактично була засобом пропаґанди союзової ідеї. А що союзова ідея містилась не лише в асекураційних грамотах і фінансах, але також у своєрідних настроях, в почутті національної єдности серед наших людей на еміграції, то й „Свобода" мусіла поширити свою роботу на майже всі ділянки суспільного життя. Вона мусіла займатись ріжними громадськими справами, школами, народними домами, церквами, а передусім, мусіла служити як джерело новин про рідний край, звідки постійно допливав відсвіжений національний настрій і ті духові живини на[illegible] нам на еміграції бодай в перших початках нашого тут побуту, було неможливо обходитись.

Такою була союзова ідея. На тій почві зростав У. Н. Союз. Тому обовязком „Свободи" ті прихильні настрої для У. Н. Союзу було все піддержувати. Говорячи простою бизнесовою мовою, для У. Н. Союзу було потрібно того нашого своєрідного національного почуття, щоб при його допомозі ґуртувати наших розсипаних людей в одну сильну орґанізацію.

Як сказано, щоб пропаґувати союзову ідею, треба було писати і розвязувати всі інші суспільні справи, звязані з нашим національних життям в Америці, а також і старим краєм. Коли „Свобода" пише про старий край, про його визвольні стремління, про його культуру, народне мистецтво, церкву — то фактично вона й тут не відбігає від союзових справ. Це є частиною її роботи. Без того вона не виконалаб своїх обовязків супроти союзової ідеї. Без того вона не причиниласяб до зросту У. Н. Союзу. Якби „Свобода" переладовувала свої сторінки виключно цифрами, ріжними табельками грамот, й іншими виключно орґанізаційними справами, а навіть колиб заповняла свої сторінки закликами, щоб люди ставали в ряди У. Н. Союзу, це не помоглоб багато, а довелоб до того, що люде, і то навіть наші члени, читалиб „Свободу" чимраз менше і менше. Вона сталаб сухою, нецікавою. Щобільше, ми маємо підстави думати, що не дуже великий відсоток наших членів читає і ті чисто орґанізаційні статті, які в умиркованій пропорції ми нині поміщуємо.

Бо союзова ідея це цілість наших тутешних громадських справ, а також тих справ, які ми залишили за собою, коли вибирались за океан. Наші люди цікавитисьмуть [illegible] ді, коли ми представлятимемо їх як нерозривну частину нашого повного громадського життя. Ми робимо наш орґан цікавим, коли пишемо про найріжнородніші справи, а поміж ними вплітаємо і чисто орґанізаційні справи нашої інституції. Коли ми занадто переладувалиб наш орґан чисто орґанізаційними справами, ми зробилиб його менш цікавим для загалу, а через те потерпілаб і сама орґанізаційна робота нашої інституції.

Ті, що приєднують членів до У. Н. Союзу, стверджують як факт, що там, де попередньо підготований ґрунт „Свободою", орґанізування членів є далеко лекше. Там люде знають вже заздалеґідь, що таке У. Н. Союз, знають про потребу жити орґанізованим життям, знають не лиш про матеріяльні, але передовсім про моральні користи, які черпає кожна суспільність, яка вміє творити того роду сильні орґанізації і інституції. В таких околицях, де ґрунт пробитий „Свободою", далеко лекше переконати члена чи цілу громаду, про потребу створення нового відділу У. Н. Союзу, чи побільшення того, що вже існує. Ломання цього ґрунту „Свобода" довершує не лиш звідомленнями про користь союзових ґрамот і відсотків випливаючих з них, але ще більше пропаґуванням союзової ідеї в її цілости.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

ОРЛИ

Історичне оповідання з рр. 1734—1750.

(7)

І хто це їх підштовхав, хто їх бунтарським духом обвіяв? Де причина такої несподіваної зміни?

І урядовці почали причини шукати, бо цеж не жарт! Як не сповнять наказу, то їх кара чекає. Ще й яка!

Понадувалися урядовці як сичі. Вже їх навіть на горівку до шинкарки не тягне, хоч горівка непогана, і шинкарка також. Сидять у маґістраті за писарським столом, чіхають потилицю й пера гризуть. Аж один: „Він!" — крикнув, буцім його блоха вкусила, й пальцем на вікно показав, на те вікно, що крізь нього видно було верхи зелених кленів біля Сулимового двора.

— Він! — повторив другий і собі палець у тому самому напрямі простягнув.

— Хто він? — прошипів до нього перший.

— Сулимів Петро, — шепотом відповів йому товариш.

— Сс-с-с!

— Тс-с-с!

І обидва припали до паперів, наче й не балакали нічого. Бігали пера по білих листах і чорні сліди за собою лишали. Писарі чіхалися за вухами.

— Поки Сулимів Петро в Києві, в Академії вчився... — почав один.

— Доти ми сиділи собі, як у Бога за дверима, — докінчив другий.

— Як за пазухою.

— Тихо було й безпечно, просто — рай!

— І-ди-лі-я![23])

— Тисячами йшов народ у походи і... гинув.

— Тисячами їхали підводи й не вертались.

[23]) Ідилія, грецьке слово — дослівно образочок, а далі: оповідання про тихе, сумирне, щасливе життя.

Стадами незчисленними гнали за ними круторогих волів і — ніхто тих волів більше й не бачив.

— Тс! Тс-с!

І знову пера по паперах шкреб! шкреб!

— А як оце з Києва до старого Сулими його синок приїхав... — почав по хвилині перший.

— То почалось, — докидав за нього другий.

— Непослух, супротив, революція...

— Тс-тсс!

І знов обидва принишкли й до паперів припали, немов перестрашилися того, що перед хвилиною сказали. Тиша, тільки пера по паперах шкребуть, як миші.

Нараз один витер перо а чуприну й відклав його набік. Відсапнув і здорово позіхнув. Від позіху в пісню перейшов. Ледви чутно хрипливим голоском затягнув:

„Москалики, соколики,
Поїли ви наші воли."

А другий за ним:

„А коли вернетеся здорові,
Поїсьте й останні корови."

— Тс!

— Тс-с-с!

Зацитькували українську душу, що відзивалася була на хвилину.

За вікнами дощ пяпотів. Від тижня. Випогодиться на хвилину, і знову ллє. Слота... Кому вона потрібна в літі? Припізнить жнива і — тільки.

Місто потонуло в болоті. Міщани ходили недобрі.

— Псується щось, — казали — і то не лише на землі, а й на небі.

Але якось дощі пройшли, вибралося на погоду. Припекло сонце, і достигли жита. Почалися жнива, а роботою люди й про біду забули. Та не дуже. За мало було рук до праці, не доставало худоби. Бідніші запрягли себе до возів, щоб постягти копи з поля, а бувало й таке, що чоловік жінкою та донькою орав, бож землю зорати треба. Неорана та несіяна — не вродить.

Міщани теж свої поля мали. Вони також біду відчули. І — добре!

Мов у вулиях загуло.

— Зруйнували москалі наш край гірш татари.

— Пустує земя, бо нема ні кому обробити.

— Нічим. Тільки коней, що під козаками, а волів, що в чумацьких мажах.

— Край, як по чумі.

— Лише кости людські кругом біліють, і лише черепи ямами пустими кари божої кличуть.

— Прийде та кара, прийде!

— Але коли?

— Тоді, як Москва все дорешти зруйнує.

— Мов сарана.

— Не сила довше терпіти!

— Не сила!

Горе, як повінь, розливалося широко.

Вже й про Січ загомоніли, про Базавлук.[24]) Там запорожці, що зпід турка з Олешок[25]) вернулися, новим кошем стали. Живуть, як і перше жили, заки цар Петро стару Січу зруйнував. Вибирають старшин і самі собою правлять.

— Та чи довго? — питалися

(Продовження на стороні 4.)

[24]) Базавлук, Бузулук, а то й Беловлук — річка, приплив Дніпра (при впливі озеро — Велика Вода); на ній було Запорозька Січ, зруйнована 1709. р. царем Петром I.

[25]) Олешки — в гирлі Дніпра, недалеко Херсону, колись належали до Туреччини; туди втекли 1709. р. після зруйнування Січі запорожці. За Апостола вони повернулися з Олешок на Україну.

ВИРІШИТЬСЯ НА АТЛЯНТИКУ

МОСКВА. — Обговорюючи події на Середземному морі, совєтська преса приходить до заключення, що теперішня світова війна закінчиться в боях на Атлянтику. Виходить, що остаточне рішення западе на морі, згідно з тим, що думають совєтські стратеги.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЩО ВАРТА ТАКІ КОРЕСПОНДЕНТИ?

Написав, як я вже згадував, Луис Фишер, довголітний російський кореспондент американських журналів, книжку про свої стрічі з великими людьми. Признається в ній, що він мав розмову з російським диктатором Сталіном і підчас неї не говорив про важливі біжучі політичні справи, а про байдужі справи, наприклад, про Сталінову дочку.

Про книжку Луиса Фишера написав замітки Юджін Лайонс, що, як звісно, теж був російським кореспондентом для американських газет. Критикуючи розмову Фишера зо Сталіном, Лайонс признається, що й він мав двогодинну розмову зо Сталіном, і підчас неї говорив з ним про свої й його діти. Признається Лайонс, що він пізніше все собі дорікав за цю розмову зо Сталіном: чому він не спитався Сталіна за за політичні справи? Наприклад, про шаліючий тоді в Росії політичний терор.

Зо слів Лайонса виходить, що таке питання зробило би Сталінові багато заклопотання. Видно, щоб такого заклопотання Сталінові не справляти, Лайонс говорив зо Сталіном про діти.

Що варта кореспонденти, які діставши нагоду говорити з людиною, яка рішає про долю міліонів людей, говорять з нею про своїх дітей?

ХТО КРАЩИЙ

У своїй критиці про Луиса Фишера Юджін Лайонс дає до зрозуміння, що він кращий від Луиса Фишера, бо, мовляв, він, Лайонс, зневірився в Сталіновій політиці на два роки скорше, ніж Луис Фишер.

Мені це виглядає пустою потіхою; все факт лишається фактом, що будучи кореспондентом, себто людиною, обовязаною своїм становищем супроти читачів писати правду, він, своєю вірою в так звану „справу" забарвлював свої донесення в її користь.

Коли він нині хвалиться, що він на два роки скорше розчарувався в Сталіновій політиці, то мені це нагадує потіху того ткача, що ходив на ярмарок полотна продавати, а вернувшися домів, сказав жінці: „Але там нині на ярмарку полотна так крали! Але я не дурний: мені аж під вечір украли".

РОЗЧАРОВАНА НАЦІСТКА

Юджін Лайонс і Луис Фишер це приклади розчарованих симпатиків комунізму. Не одні вони розчаровуються в справі, в котру вірили. Маємо нині таких розчарованих симпатиків на кожному боці. Мають їх немало й націсти: Штрасери, Равшнінги, може й Геси.

Дуже оригінальною появою між розчарованими є німка Едита Ропер, що написала недавно книжку про націстичне судівництво під наголовком „Скелет Справедливости".

Вона вступила в 13. році життя до організації націстичної молоді. Покинувши партію, працювала в ріжних газетах. В 1936. році вона стала судовим репортером і як така пізнала добре, як нині в Німеччині працюють суди. В 1938. році, по жидівських погромах, вона рішилася покинути Німеччину. В 1939. році дозволено їй поїхати до чоловіка в Швайцарію. Діставшися за границю, вже домів не верталася.

НІМЕЦЬКІ СУДИ КОЛИСЬ А НИНІ

Її розчарування націзмом відай глибше, ніж розчарування Лайонса або Фишера комунізмом, бо відноситься вона до судівництва, котре колись було гордістю Німеччини.

Як відомо, німецький уряд за цісарства сильно критиковано за його виразно юнкерсько-мілітарні нахили. Це не було ніякою тайною, що Німеччиною правлено в інтересі шляхетсько-військової кляси. Та найгострійші критики уряду признавали, що німецькі суди були справедливі; принаймні свято держалися закону.

Про нинішні суди в Німеччині того сказати вже не можна. Пані Ропер показує, як націзм розклав німецьке судівництво, давши судді можність судити й засуджувати на найвищі кари не по закону, а по своєму почуванні про державну потребу. Суди стали оруддям націстичного уряду й цілий край потонув у страху перед судом. Нині не панує в Німеччині закон, а панує самоволя судді. Ціллю суду нині вже не є виконувати закон, а переслідувати противників Гітлеризму.

ТРАГІЧНО Й ГЛУПО.

Пані Ропер подає специфічні приклади релігійних судів, розправ за „расу", присудів проти жидів, присудів за перевіз валюти. Назагал це все політичні розправи: ними німецький уряд розправляється з людьми не за те, що вони нарушили закони, а за те, що вони не годяться з політикою націстичного уряду.

До якого абсурду доходить націстівське судівництво, видно хочби з такого прикладу: коли німці пішли на поміч генералові Франкові в Еспанію, націстівські уряди карали строго кожного німця, що важився навіть сказати, що німці воюють в Еспанії. Коли громадянська війна в Еспанії скінчилася, німецькі жовніри, що воювали в Еспанії, вернулися домів і парадували врочисто вулицями німецьких міст: та люди, які говорили про приявність німців в Еспанії, далі сиділи в вязницях.

Звісно, є люди, для яких ні погроми ні такі факти не вражають. Люди, що знають історію, кажуть, що ніщо так не підриває уряду, як несправедливість. Як довго опозиція не має надії на успіх, її, здається, нема; коли вона має які небудь вигляди на успіх, вона запалюється нагло невстримним пожаром.

НЕ ЛИШЕ ГЛУПО АЛЕ Й АБСУРДНО.

До яких абсурдних границь доходить націстівський уряд у своїй політичній загорілости, видно наприклад з його приказу не називати шоферів „автофірерами", а „автофарерами" (себто не тими, що ведуть авта, а тими, що їдуть автами).

Дізнавшися про цей дивачний приказ, репортери питалися урядників за причину зарядження. Показалося, що кілька газет написало було новинку з наголовком: „Невважний фірер покараний вязницею"; це мовляв підсувало читачам підозріння, що провідники націстичної партії є невважні й заслугують на вязницю.

Мимоходом цей факт кидає світло на стан преси під націстичною диктатурою. Націстична пропаганда любить хвалитися, що в Німеччині преса не є державна, а приватна, отже в великій мірі свобідна. Показується, що вона не є свобідна. Вона не лише мусить говорити неправду про ріжних керівників уряду й урядової партії, але й мусить ще частіше брехати мовчанкою, задушуючи новинки про факти, які мають велике значіння для суспільности.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПО КОНВЕНЦІЇ У. Н. СОЮЗУ.

По закінченні XX-тої конвенції У. Н. Союзу в Гарісбургу, Па., 415 делегатів розїхалися домів, кожний в свою сторону. Сьогодня, два дні по конвенції, коли пишу отсі рядки, напевно кожний делегат є вже в дома, як і я. І вірю, що кожному, так як і мені маячить перед очима ще далі образ конвенційних сесій, а в ухах звенить голос предсідника конвенції чи містопредсідника: „Число вашого відділу п. делегат! Зайдіть, ви теж дістанете голос! Прошу сідати, і т. п. Або голоси делегатів: Пане предсідниче! Прошу справа формальна! права нагла! і т. п. Коли все це передумую, приходжу до заключення, що кожний делегат був дуже заінтересований справами і добром У. Н. Союзу, та що кожний брав активну участь в нарадах над добром У. Н. Союзу та його розвою. Не хочу тут розводитися над кількома осібняками, які старалися викликати замішання і непорозуміння, бо їм не залежало на добрі і розвою У. Н. Союзу, а залежало їм на його упадку. Про цих осібняків говорилося вже на сторінках „Свободи" в статті п. з. „Шумовиння при роботі" та і в статті „На жаль, є вони між нами". Одначе рішення і ухвали, які на конвенції переходили подавляючою більшістю голосів, а то й одноголосно, доказали наглядно, що для Юдиної роботи нема місця в У. Н. Союзі. Наш нарід, як це виявили делегати на XX-ту конвенцію У. Н. Союзу, добре визнається в тому, хто йому приятель, а хто ворог. Демагогія і неправда нічого тут не вдіють!

XX-та конвенція У. Н. Союзу осягнула цього року рекорд щодо числа делегатів. Було всіх 415, то є 80 делегатів більше, як було минулої конвенції. Причиною зросту числа делегатів, був зріст самого У. Н. Союзу. За останні чотири роки У. Н. Союз зріс на 8,000 членів. Конвенція докладно обговорила ріжні справи, звязані зі Союзом, як підвишка нагород відділовим урядникам, організування молоді, поміч старшим членам, приєднування нових членів, справа сиротинця і приюту для старців, а вкінці справа офіційного органу У. Н. Союзу, „Свободи". Конвенція виасигнувала теж $3,000 на ріжні видання в англійській мові. Крім того конвенція ухвалила ріжні суми на підмогу ріжних українських інституцій, не оминаючи й Дириґенсько-Вчительських Курсів, які мають відбутися цього літа в Винніпеґу в Канаді, а також допомогла й поодиноким особам студіюючої молоді...

* * *

На XX-тій конвенції У. Н. Союзу, почалася писати ще одна нова сторінка Союзової історії. На цій — бо то конвенції раз за 47 літ, появилося трьох делегатів з Канади, а це: Павло Дуда з Віндзор, Онт., Михайло Пащин з Кіркленд, Онт. і Степан Корчовський з Норанда, Кве., які репрезентували около 1,000 канадійських членів У. Н. Союзу. Канадійських делегатів, американські союзовці витали з отвертими раменами і гучними оплесками. Там канадійські делегати мали нагоду переконатися, що балачка про ріжні права всіх союзовців, незалежно, деб вони не були, в стейтах чи в Канаді, не була пустою балачкою, лише дійсністю. І ось, коли один з канадійських делегатів, Павло Дуда, заявив свою кандидатуру на головного радного до Головного Уряду, американські делегати не тільки, що її приняли, але ще й щиро помогли у виборі. За вирозуміння, що з Канади треба бодай одного члена в головнім уряді, та за поміч дану, щоби того урядника вибрати, я особисто (бо тут ходило про мою особу), а дальше від імени всіх канадійських союзовців, складаю на цьому місці щиру подяку. Я чуюся дуже радий, що мені припала та велика честь бути першим Канадійцем в Головнім Уряді У. Н. Союзу, та рівночасно почуваюся до великих обовязків і завдань супроти У. Н. Союзу, який має і повинен зрости у велику силу і на канадійській землі. Завдання і обовязки буду старатися виконувати після моїх сил, знання і розуміння, та глядітиму, щоби всі мої зусилля вийшли на добро і славу Українського Народного Союзу. Хай живе „Батько" Союз на добро українського загалу Америки і Канади! Хай живе і на славу України!

Павло Дуда,
Виндзор, Онт., Канада.

ДЕЛЕҐАТКИ

НА ПЯТУ КОНВЕНЦІЮ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ.

Катерина Дроздик, Марія Марусевич, Стефанія Ковбаснюк, Емілія Корнат, Марія Ленчук, Софія Голуб, Доміцеля Геник, Аполонія Джума, Йосифа Стахура, Марія Біледька, Марія Білаш, Анна Теслюк, Софія Кузів, Марія Борис, Марія Отиро, Марія Сукмановська, Марія Мойсей, Анна Палащук, Параскевія Висоцька, Анна Наконечна, Ева Хитрин, Марія Ясінська, Марія Слупецька, Марія Полевчак, Марія Васько, Анна Стецко, Катерина Хомяк, Розалія Борис, Олена Швед, Розалія Стисловська, Марія Насевич, Марія Головата, Марія Демяник, Пелагія Романюк, Марія Пашук, Текля Мицак, Павлина Панамаренко, Анастазія Деревляна, Ангела Банах, Стефанія Грицишин, Текля Шпак, Юстина Баран, Марія Бабяк, Марія Костецька, Марія Анна Вагнер, Анна Біла, Юлія Журибіда, Катерина Кравець, Анна Годованська, Текля Дацко, Юлія Маньовська, Марія Сена.

Провірний Комітет до вступу карток такий: П. Бенцал, П. Костецька, О. Мудрик, С. Микитка.

Білети на концерт, котрий відбудеться дня 30. травня, можна набути при дверах на Конвенції.

НІМЕЦЬКЕ ЗВІДОМЛЕННЯ ПРО „БІСМАРКА"

Брукс Пітерс подає, що в офіційнім німецькім звідомленню кажеться, що „Бісмарк" затонув по лоборотьбі з 15 британійськими воєнними кораблями, за якими тепер слідять німецькі літаки. Остання відомість від команданта корабля була, що „будуть боротись до останнього стрільна" і „Хай живе Гітлер". Нема одначе ніякого звідомлення чи німецьким літакам вдалось заатакувати британійську фльоту, що затопила „Бісмарка". Разом з „Бісмарком" затонув теж і Ґінтер Лютєнс, німецький адмірал, що був відзначений найвищими почестями за свої воєнні подвиги на морі.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

Ґазета Польська Хвалиться Шахрованою Статистикою

У Винніпегу виходить польський часопис, що зоветься „Газета Польска". На протязі повних 30 літ звалася вона „Газета Католіцка", аж в листопаді м. р. змінила свою назву на „Газета Польска", хоч видає її французько-католицька спілка, що зоветься „Кенедіен Поблишерс Лтд." Щоб доказати, що в Західній Україні число поляків і українців є майже рівне, а властиво, що поляки мають там малу перевагу і тому Західня Україна повинна належати до Польщі, помістив у тім часописі якийсь польський шовініст, що зоветься Ст. Болешиц, статтю п. н. „Національне питання в Польщі". У цій статті покликується Болешиц на польську урядову але безстидно шахрайську статистику, в якій представлені є національні і мовні відносини в Західній Україні і Західній Білоруси в тенденційний спосіб. Кожний хто знає, як у Польщі списувано населення й як за поляків вписувано всіх тих, що признались до знання польської мови, не подивується звідки взялось там стільки поляків, а так мало українців. Болешиц удає, що цього не знає і ми не дивуємось. Колиж одначе Болешиц пише, покликуючись на ту шахрайську статистику, що в Західній Україні живуть „українці" і „русини" а навіть „тутейсі" і ще до того хвалить „русинів", що то спокійні люде й охочі до згоди з поляками а „українці" то бунтівники вархоли, хоч говорять подібною чи тою самою мовою, що „русіні", то вже вершок безсоромности. Згідно з Болешицовим розумуванням, то мазури, кашуби і поляки, то три відрубні народи, хоч говорять подібною мовою... Болешиц не знає, що такої народности як „тутейсі" на цілім божім світі нема, чим проявляє тільки стан великого умового убожества.

Інший знову польський часопис „Час", що то часом „залицяється" до „українців" і взиває їх до згоди з поляками та кличе забути про те, що було, бо польсько-українські взаємини потребують основної ревізії, співає тепер іншої в статті під наголовком „Словяни проти німців". Він обережно кидає інсинуацію на українців, що вони „буцімто довірили свої аспірації німцям" і тому їх не треба вчисляти в пляни Словянського Союзу проти німців, бо крім цього вони ще „входять в орбіту східнього блоку словян". Розуміється, що з „довіренням українських аспірацій" справа є така сама, як з тим, що пише „Газета Польська", що українці і русини, це два відрубні народи, що говорять одною і тою самою мовою!

Кухонні міри.

16 ложечек — одно горнятко; два горнятка — пів кварти. 4 горнятка — одна кварта. 2 горнятка цукру — один фунт. 3½ горняток мілкого цукру — один фунт. 4 горнятка муки — один фунт. 2 горнятка масла — один фунт. Одно горнятко масла — пів фунта. 2 ложки масла — одна унція. 2 ложки плину — одна унція. 2 ложки цукру — одна унція. 3 ложечки плину — одна ложка.

КНЯЖНА МОЖЕ ОСТАТИ. Княжні Стефанії Гогенльоге, котру іміграційна влада хотіла видалити з Америки як націстичну пропагандистку, дозволено остатися, бо вона дала потім урядові важні інформації.

ОРЛИ

(Продовження зо сторони 2.)

старші. І чи добре, що запорожці знову під московську кормигу вернулися? Може, краще було Орлика чекати? Тільки років він товкся по всіх краях, шукаючи підмоги для України, і з ким же він тепер волю для цеї добувати буде? Він, або його син Григор.

*

Місяць перлив сади. Крізь гілля розложистої липи зазирав до Орисиної світлички. Ясно там було, хоч ший, хоч книжку читай.

І як же тоді спати? Та ще такій молодій дівчині, як Орися. Місяць до себе на розмову тягне. Сидить вона біля віконця, що виходить на сад. Коли враз щось порушило гілками, зашелестіло листя, шовковим шумом захвилювала трава, й до віконця хтось стук, стук! Відчинила Орися кватирку й неспокійно:

— А хто там?

— Це я, Орисю, Петро.

Обімліла. То гаряче їй, то зимно. Вогонь — лід, вогонь — лід, а серце, як у жмені птах. Насилу проговорила:

— А що там сталося, Петрусю, кажи!

Замнявся. Мовчав добру хвилину, а тоді швидко, швидко, немов тягар з душі скидав:

— Я йду, Орисечко. Але ти будь спокійна. Не тривожся. Заки листя облетить із дерев, повернуся. А, може, ще й раніш.

Як міг, так її заспокоював. А в Орисі сто гадок по голові: шу! шу! Як те гайвороння в осени під бурю... „Іде... куди? І що його гонить від нас?... І чому саме тепер, у такі неспокійні часи?... Та ще й уніч!... Чому не попрощався з моїм батьком?"

Не знає Орися, яке з тих питань йому завдати. Жадне.

— Ідеш? — проказала насилу й головою до стіни: тарах!

Місяць перлив сади, старі липи шуміли.

(Дальше буде)

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЧЕСТЕР, ПА. — Піврічний мітінг Тов. Запорозька Січ, від. 388., відбудеться в неділю, 1. червня, точно в годині 2. по обіді. Є важні справи до полагодження і справоздання секретарської роботи за пів року. Буде справоздання делегата. Прийдіть усі. По мітінгу щось будемо мати нового і для всіх членів дуже цікавого. Прийдете, побачите. — За уряд: Петро Пазук, предс.; Іван Михальцевич, кас.; Йосиф Бриниілевич, секр. і делегат на 20. конвенцію.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПАТРІОТИЧНА ЗАЯВА ПРОМИСЛОВЦІВ

ВАШИНГТОН. — Подібну заяву, яку зложила в імені своїх членів Американська Федерація Праці, зложили також 16,000 американських промисловців і підписали це своїми власноручними підписами. Книжку з підписами передано голові бюра заряду продукції Вилйємови Кнудсенови. Промисловці кажуть, що в нинішних часах принесуть всі потрібні жертви для своєї держави і державні інтереси поставлять понад особисті.

ПРЕЗИДЕНТ НЕ МАВ НА УВАЗІ КОНВОЇВ

ВАШИНГТОН. — Особистий секретар Рузвелта, Стівен Ерлі, заявив, що здається під „додатковими мірами", при помочі яких президент задумує доставити Британії продукти, не треба розуміти конвоїв в їх старім розумінні. Здається, казав Ерлі, що президент задумує лиш якісь нові скріплені способи патролювання.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Піврічні збори Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, відбудуться в неділю, 1. червня, в годині 2. пополудні, в У. Н. Домі на Компилюм Гил. Обовязком всіх членів прийти на означений час. Неприявний член буде караний. — Ю. Ясінчук, предс.; П. Тиняк, кас.; П. Черкас, секр.

ШМЕЛІНҐ НА КРЕТІ

ЛОНДОН. — Славний німецький кулачний борець, Макс Шмелінґ, що здобув свого часу світове чемпіонство, був одним з перших німецьких парашутистів, що злетіли на остров Крету. Таке подає Юнайтед Прес.

Найбільші відомі досі поклади міди на світі є в Чілі. Як обчисляють вони містять 700,000,000 тонів криці.

ПЕРЕПРОВАДЖУЄТЬСЯ НА НОВЕ МЕШКАННЯ. Коли авта лишилися без газоліни, коли коней нема, люди в Стокгольмі, столиці Швеції, вживають до перевозу обстанови на нове мешкання триколових роверів.

ТАРЗАН, ч. 316. Просто в лапку.

Як Тарзан ступав в саму середину села, батавці витріщували на нього очі, а далі з переляку ховались.

До хати заховались навіть ті два батавці, які цілий час слідкували за Тарзаном і повідомили про його прихід ціле село.

„Він певно прийшов до села на те, щоб нас повбивати. Рятуймось і вбиймо його наперед", говорив один батавець.

Сказавши це батавець не чекав відповіди свого товариша, а натягнув стрілу на свого лука й приняв вичікуюче становище.